

Захист прав та законних інтересів суб'єктів господарювання

Захист прав та законних інтересів суб'єктів господарювання є однією з найважливіших складових функціонування сучасної економіки. У глобалізованому світі, де бізнес стикається з численними викликами, такими як конкуренція, зміни в законодавстві та економічні коливання, гарантування правових захистів стає ключовим фактором для стабільності і розвитку підприємств. Правова природа охорони суб'єктів господарювання включає не лише захист їхніх майнових прав, а й забезпечення справедливих умов ведення бізнесу, що є необхідним для підтримання здорової економіки середовища. Національне законодавство, міжнародні угоди та правові норми встановлюють механізми захисту прав суб'єктів господарювання, зокрема в сфері контрактних відносин, захисту інтелектуальної власності, антимонопольного регулювання та забезпечення добросовісної конкуренції. У цьому контексті важливо вивчити не лише правові аспекти, але й практичні інструменти, які допомагають суб'єктам господарювання реалізовувати свої права. Дослідження теми захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарювання має особливе значення для формування правової культури в бізнес-середовищі та сприяє розвитку ефективних механізмів реагування на порушення. З огляду на динамічний характер сучасної економіки, розуміння цих аспектів є важливим не лише для підприємств, а й для держави, яка покликана забезпечувати правопорядок і стабільність у господарських правовідносинах. Кожний суб'єкт господарської діяльності має право на захист своїх прав і законних інтересів. Відповідно до ст. 15 Цивільного кодексу України особа, у разі порушення, оспорування або ж невизнання свого цивільного права має право на його захист. Також зазначеному праву відповідає ст. 13 Конституції України, згідно з якою держава гарантує захист прав усіх власників і суб'єктів господарювання [1]. Врегулювати господарські правовідносини лише за допомогою інструментів цивільного законодавства неможливо, особливо коли йдеться про професійну діяльність, яка є предметом регулювання господарського законодавства. На сьогодні основним нормативно-правовим актом, що регулює господарську діяльність, є Господарський кодекс України. Він, зокрема регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності суб'єктами господарювання, а також між іншими учасниками цивільних відносин у сфері господарювання. Господарський кодекс України також визначає поняття «суб'єкти господарювання» під якими розуміються учасники господарських правовідносин, що здійснюють господарську діяльність, мають господарську компетенцію, володіють відокремленим майном і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями [2, с.88]. Згідно із ст.20 Господарського кодексу України держава забезпечує захист прав і законних інтересів суб'єктів господарювання та споживачів і надає їм право на захист відповідно до чинного законодавства [3]. Для захисту інтересів суб'єктів господарювання та забезпечення впевненості у їхній діяльності держава надає їм певні

гарантії. Державні гарантії для підприємців в Україні включають законодавчі можливості вільного здійснення підприємницької діяльності без протиправних втручань. Держава централізовано розподіляє ресурси для виконання підприємцем поставок, робіт чи послуг на пріоритетні державні потреби. У разі порушення майнових прав підприємців, завданих громадянами, юридичними особами або державними органами, збитки відшкодовуються відповідно до Господарського кодексу та інших законів. Держава забезпечує недоторканність майна підприємців і захист їхніх майнових прав. Вилучення майна у підприємців можливе лише відповідно до статті 41 Конституції України, на підставі і в порядку, встановленому законом. Також є певні соціальні гарантії які передбачають, що підприємець або найманий працівник можуть бути залучені до виконання державних або громадських обов'язків, з відшкодуванням збитків підприємцю з боку органу, який прийняв таке рішення. Спори про відшкодування вирішуються судом. Завдяки гарантіям встановлюються правила ведення господарської діяльності, інвестиційної та інноваційної діяльності, а також порядок захисту прав у суді та адміністративному порядку, правила володіння, користування і розпорядження майном, використання прибутків тощо[4,с.7-8].Щодо способів захисту законних прав та інтересів суб'єктів господарювання то їх можна умовно поділити на три основні групи. До першої групи належать способи, що дозволяють підтвердити або засвідчити право, а також припинити або змінити обов'язок: визнання права; виконання обов'язку в натурі; незастосування судом актів державних органів або органів місцевого самоврядування, що суперечать закону; а також припинення або зміна правовідносин. Друга група включає в себе способи, які дозволяють запобігти або зупинити порушення права, спонукаючи порушника до його припинення. Це включає припинення дій, що порушують право або створюють загрозу порушення, визнання недійсним акту державного чи місцевого органу, самозахист права, а також стягнення неустойки. Способи захисту, що об'єднанні в третій групі, сприяють відновленню порушеного права та компенсації втрат, що виникли внаслідок порушення :відновлення попереднього становища, визнання правочину недійсним, відшкодування збитків та компенсація моральної шкоди[5]. Отже ,захист прав та законних інтересів суб'єктів господарювання є критично важливим аспектом для стабільного функціонування економіки, оскільки він забезпечує впевненість бізнесу в своїй діяльності. Національне законодавство, зокрема Господарський кодекс України, встановлює основні механізми для забезпечення рівних можливостей усім підприємцям, гарантує недоторканність їхнього майна та надає соціальні гарантії. Важливою є роль держави в забезпеченні цих прав через централізоване розподілення ресурсів і відшкодування збитків Усі ці механізми сприяють формуванню правової культури в бізнесі та забезпечують ефективний захист інтересів суб'єктів господарювання, що, в свою чергу, є важливим для сталого розвитку економіки країни.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 р. Відомості Верховної Ради України.

1996. №254кС.76. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Леонтьєва Л.В. Створення, захист прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності. *Харківський національний автомобільно-дорожній університет*. 2018. с.88. URL: http://lsei.org.ua/6_2015/24.pdf

3. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18–22. Ст. 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

4. Деревянко Б.В. Правове регулювання захисту прав суб'єктів господарювання: навч. посібник / Б.В. Деревянко ; МВС України, Донецький юридичний інститут. Донецьк : Видавничий дім «Кальміус», 2013.с.7-8. URL: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/7002/1/Derevyanko%2C%20Turkot_2019.pdf

5. Особливості господарсько-правового захисту прав суб'єктів господарювання. Т.В.Лісніча *Часопис з юридичних наук*, 2014. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/1685-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-3316-1-10-20150417.pdf>

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**